

Lesendabás

Urriðafoss í Þjórsá.

Verndum Þjórsá fyrir þjóðina

Meira en þúsund ár eru liðin síðan landnámsmenn settust að á kostamiklum jörðum á bökkum Þjórsár. Nú steðjar ógn að sveitunum við ána. Hluti íslensku þjóðarinnar telur afl Þjórsár geta bætt kjör landsmanna verði það beislað og nýtt til að snúa raforkuverflum. Talað er um þrjár virkjanir í neðri hluta Þjórsár, Urriðafossvirkjun neðst, Holtavirkjun og Hvammsvirkjun ofar.

Við undirrituð bændur á bökkum Þjórsár viljum benda á eftirfarandi staðreyndir:

Mörg virk eldfjöll eru á upptakasvæðum Þjórsár, Hekla, Tungnafellsjökull og Bárðarbunga. Verði náttúruhamfarir á Þjórsár/Tungnársvæðinu munu eftirtalin orkuver vera í hættu:

Búrfellsvirkjun 270 MW
Sultartangavirkjun 120 MW
Hrauneyjafossvirkjun 210 MW
Sigölduvirkjun 150 MW
Búðarhálsvirkjun 95 MW
Vatnsfellsvirkjun 90 MW
ásamt Kvíslaveitum

Alls 935 MW af 1893 MW sem er heildaraforkuframleiðsla vatnsorkuvera Landsvirkjunar. Verði virkjað í neðri hluta Þjórsár eykst heildar raforkuframleiðsla vatnsorkuvera í 2183 MW og þar af verða 1225 MW til á þessu vatnasvæði eða tæp 57% allrar raforkuframleiðslu vatnsorkuvera Landsvirkjunar. Hlutur Landsvirkjunar í orkuframleiðslu með vatnsafl er tæp 97% á landsvísi.

Verði af þessum framkvæmdum myndast þrjú uppistöðulón í farvegi Þjórsár. Þau skerða blómlegar sveitir beggja vegna árinna þar sem nú er stundaður arðsamur landbúnaður. Um er að ræða stór stöðuvötn sem drekkja munu gróðri og jarðvegi þar sem þau leggjast upp á bakka árinna. Tún og beitarland munu hverfa undir vatn og malarhauga. Til dæmis er áætlað að úr neðsta lónstæðinu þurfi að fjarlægja 1,5 milljónir rúmmetra efnis svo hægt sé að virkja Urriðafoss. Þessu efnis verður komið fyrir á milli sveitabæja við ána. Á rekstrartíma virkjananna mun með vissu millibili þurfa að dæla brott botnfalli, m.a. jökulleir, úr lónunum ofan stíflanna því framburður sem áin ber með sér ofan af hálendinu mun falla þar til botns. Magnið af þessu rokgjarna efnis sem dælt verður inn á lönd bújarða við ána skiptir milljónum rúmmetra. Lónin verða öll á upptakasvæði stórra jarðskjálfta þar sem landið er víða mjög sprungið eftir jarðhræringar fyrri alda.

Með tilkomu virkjana í neðri hluta Þjórsár mun rennsli árinna á löngum köflum fyrir neðan stíflumannvirkin verða um 10 m³/sek í stað 340-360 m³/sek meðalrennslis sem nú er. Varla mun örta á vatni í margra tuga metra breiðum farveginum sem rúmar allt að 2000 m³/sek. Urriðafoss er á einu

þeirra svæða sem vatnið hverfur af. Urriðafoss er nú vatnsmesti foss Íslands. Fossinn er afar tilkomumikill í náttúru héraðsins. Aðgengi að honum er mjög gott, hann er í tæplega eins kílómetra fjarlægð frá Þjórsárbrú á Þjóðvegi 1.

Með virkjun neðri hluta Þjórsár verður nánast öllum fiskgengum svæðum árinna ógnað. Síðan umhverfismat var framkvæmt á árunum 2001 og 2002 hefur laxgengd stórauðist og hryggningarstöðum og búsvæðum fjölgað. Veidi í Þjórsá hefur aukist jafnt og þétt og var yfir 9000 laxar árið 2010 eða sem var um 17% af veiddum laxi á Íslandi það ár. Heyrst hefur um mótvægisáðgerðir lífríkinu til bjargar en óljóst er hvernig þær virka. Þegar lónin fyllast skyndilega, sem mun gerast oft á hverju ári, vex rennslið um farvegina, getur aukist um 1000% og sjatnað svo jafnskjótt. Ekki er við því að búast að hrogn og seiði eigi miklar lífslíkur við þessar aðstæður. Þeim skolar á þurrt í flóðum og verða til þar þegar vatnsborðið lækkar. Svo virðist sem óljósar mótvægisáðgerðir framkvæmdaðila eigi að veita upp á móti öllum vandamálum sem kunna að skapast. Ekki hefur verið sýnt fram á að boðaðar áðgerðir muni skila árangri. Sanna verður að mótvægislausnir sem kynntar hafa verið séu óbrigðular. Minnstu frávik geta haft afdrifarík áhrif og skaðað fiskistofna árinna til langframa. Forsvarsmenn Landsvirkjunar hafa í raun gengist við því að fyrirtækið muni ekki geta haldið lífríki Þjórsár í því ástandi að fiskur fái þar þrífist. Þetta hafa þeir gert með því að lýsa sig fúsa til uppkaupa á veiðirétti í ánni.

Vegna neikvæðra áhrifa á Þjórsá af völdum framkvæmda Landsvirkjunar við Búrfell og Hrauneyjafoss á sínum tíma var gerður fiskvegur hjá fossinum Búða árið 1991. Ofan Búða eru góð hrygningarskilyrði og næg fæða fyrir seiði. Lax hrygnir nú á nýjum svæðum fyrir ofan Búða og hefur fiskgengd farið vaxandi undanfarna tvo áratugi, bæði í Þjórsá og þverám hennar svo sem Minnivallarlæk, Þverá, Sandá/Hvammsá og Fossá. Fyrirhugað lón Hvammsvirkjunar mun raska um 68% af búsvæðum ofan Búða, skerða mögulegar göngur og hrygningu sjögenginna laxfiska ásamt því að hafa óþekkt áhrif á stofna staðbundinna urriða og bleikju. Sl. áratug eða lengur markaði Alþingi lögformlegan feril Rammaáætlunar, sem kostað hefur ærið fé. Í öllu þessu ferli var það grundvallarforsenda og útgangspunktur í vinnu verkefnastjórnar að virkjanir mættu ekki á neinn hátt skerða lífsskilyrði göngufiska í ám. Tillögur um virkjanir í neðri hluta Þjórsár voru því alltaf gerðar með fyrirvörum um að ekki væri hætt á hruni fiskstofna. Vitað er að allir hlutlausir sérfræðingar eru á einu máli um að engar mótvægisáðgerðir geti komið í veg

fyrir að virkjanir í neðri hluta Þjórsár hafi neikvæð áhrif á sjóbirting og lax í ánni. Því verður að gera þá kröfu til stjórnmalamanna og stjórnenda Landsvirkjunar að þeir taki tillit til þeirra málefna og faglegu upplýsinga sem liggja fyrir um þann mikla og varanlega umhverfisskaða sem virkjanir í neðri hluta Þjórsár myndu valda. Ekki dugir að horfa til skammtímasjónarmiða.

Sl. 10–15 ár hefur bændum við Þjórsá verið gert ókleift að framfylgja rekstraráætlunum og fyrirhugaðri uppbyggingu hvort heldur er í landbúnaði, ræktun og matvælaframleiðslu eða ferðaþjónustu, vegna óvissu um virkjunarframkvæmdir og áhrif þeirra og vegna skorts á upplýsingum frá yfirvöldum og Landsvirkjun.

Fjölmargir hafa hagsmuna að gæta vegna þess verðmæta lands sem liggur að neðri hluta Þjórsár. Þessir aðilar krefjast þess að landið verði ekki verðfellt með virkjunum. Hugmyndir um Hvammsvirkjun, Holtavirkjun og Urriðafossvirkjun eiga rót sína að rekja til stjórnmalamanna sem trú á stóriðju sem heildarlausn fyrir alþýðu þessa lands.

Af virðingu skulum við umgangast náttúru landsins og gæta hófsemdar í nýtingu auðlinda þess. Sýnum komandi kynslóðum tillitssemi og jafnframt gott fordæmi.

Jón Árni Vignisson og Erna Gunnarsdóttir Skálmholti
 Guðmunda Tryfingsdóttir Lækjartúni
 Kristjana Ragnarsdóttir og Örn Ingvarsson Sauðholti
 Renate Hannemann og Arnar Jónsson Herríðarhóli
 Sverrir Kristinnsson Gíslholti
 Oddur Bjarnason og Hrafnhildur Ágústsdóttir Stöðulfelli
 Tryggvi Sveinbjörnsson Heiði
 Bjarni Gunnlaugur Bjarnason Skeiðháholti
 Þórbergur Hrafn Ólafsson Forsæti 1
 Ágúst Valgarð Ólafsson og Kolbrún Berglind Grétarsdóttir Forsæti 3
 Ólafur Sigurjónsson Forsæti 5
 Sturla Þormóðsson Fljótshólum
 Albert Sigurjónsson Sandbakka
 Axel Páll Einarsson og Elísabet Thorsteinsson Króki
 Sævar Örn Sigurvinsson og Louise Anne Aitken Arabæ
 Bragi Ásgeirsson og Petra Nicola Deutrid Selpati
 Sigríður Kristjánsdóttir Grund
 Aðalheiður Kr. Alfonsdóttir Ferjunesi 2
 Guðfínnur Jakobsson Skaftholti
 Valgerður Auðunsdóttir og Guðjón Vigfússon Húsatóftum 1
 Ástrún S. Davidsson og Aðalsteinn Guðmundsson Húsatóftum 2
 Erlingur Loftsson Sandlæk 1
 Elín Erlingsdóttir Sandlæk 2
 Sigrún Bjarnadóttir Fossnesi
 Úlfhéðinn Sigurmundsson Haga
 Sveinn Sigurjónsson Galtalæk 2
 Svanborg R. Jónsdóttir Stóra-Núpi
 Kristinn Marvinsson Miðhúsum
 Veiðifélag Kálfár

Fagráðstefna Landssamtaka sauðfjorbænda
 27. mars 2015 á Hótel Sögu

Beitarstjórnun og sníkju-dýravarnir á sauðfjorbúum - sóknarfæri í aukningu afurða

Dagskrá

Fundarstjórar: Emma Eypórsdóttir og Atli Már Traustason

14:30–14:40 Setning og inngangur. Eyþór Einarsson, RML.

14:40–15:40 "Using nutritional and grazing management practices to combat worms in sheep" [Nýting beitarstjórnunar og fóðrunar til að lágmarka ormasmit í sauðfé]. Rhidian Jones, sérfræðingur hjá SAC Consulting, Skotlandi

15:40–16:00 Kaffihlé

16:00–16:30 Nýting ræktaðs lands og beitarstjórnunar til að bæta afurðir sauðfjár við íslenskar aðstæður. Jóhannes Sveinbjörnsson, Lbhí.

16:30–17:00. Smitleiðir og varnir gegn hnísla- og ormasýkingum. Hákon Hansson, dýralæknir, Breiðdalsvík.

17:00–17:30. Fyrirspurnir og umræður.

Ráðstefnan er öllum opin.

Hún er haldin í tengslum við aðalfund LS sem haldinn verður 26.–27. mars á Hótel Sögu.

Landssamtök sauðfjorbænda

Árshátíð sauðfjorbænda 2015

Árshátíð Landssamtaka sauðfjorbænda verður haldin föstudaginn 27. mars næstkomandi í Súlnasal Hótel Sögu. Hátíðin hefst með fordrykk kl. 19, en borðhald kl. 20.

Veislustjóri er Sævar Sigurgeirsson. Raddbandafélag Reykjavíkur og fleiri skemmta og hljómsveitin Dans á rósum leikur fyrir dansi.

Matseðill: Léttreyktur þorskhakki, kryddleginn hörpudiskur og grillaður humarhali.

Blómkálsmauk, afbrigði af sýrðri gulrót, fennika, rifsberja vinaigrette, hægeldaðir kirsuberjatómatar

Hunangs- og kryddjurtagljáður hryggvöðvi af íslensku fjallalambi.

Blandað rötargrænmeti. Hasselback kartöflur og blóðbergsgljái.

Bláberja-osta desert á hafrakexbotni, kanill, vanilluís, blóðberg og rifsberja coulis

Miðaverð er kr. 6.500

Tekið er við miðapöntunum á skiptiborði Bændasamtakanna í síma 5630300. Hægt er að panta borð fyrir hópa (að lágmarki 8 manns).

Þegar er uppbókað á Hótel Sögu þann 27. mars og þeir sem ekki hafa tryggt sér gistingu þar verða því að leita annarra leiða. Að gefnu tilefni er tekið fram að pöntun á gistingu felur ekki í sér pöntun á miða og öfugt.

Árshátíðarnefnd LS þakkar eftirtöldum fyrirtækjum stuðninginn við hátíðina:

Búaðföng	Landstólpi
Fallastakkur	Lifland
Ferðaþjónusta bænda	Límtré-Vírnét
Fjallalamb	Loftorka
Fóðurblandan	Norðlenska
Funi	Pakkhúsið Hellu
H. Hauksson	Rósaberg
Hákonarson	Skinney Þinganes
Hótel Smyrlabjörg	Sláturfélag Suðurlands
Hýsi-Merkúr	Sláturfélag Vopnfríðinga
Ís og ævintýri	Sláturfélagið Búi
Íslandsbanki	Sláturhús KVH
Ístex	Sprettur - áburður
Jötunn Vélar	Tryggingamiðstöðin
Kaupfélag A-Skaftfellinga	Ursus umboðið - Stjórnuþing
Kaupfélag Borgfríðinga	VB landbúnaður
Kaupfélag Skagfríðinga	Vélfang
Kaupfélag V-Húnvetninga	Vátryggingafélag Íslands
Kraftvélar	Þór

Landssamtök sauðfjorbænda